

Kaczanowska, Wanda

Nowe inkunabuły w Bibliotece im. Zielińskich TNP zakupione w latach 1986-1987

Notatki Płockie 33/2-135, 53-54

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

żelaza oraz szeregu innych pierwiastków strącana jest do osadu głównie w formie siarczków. W efekcie barwa osadu bezpośrednio po wyjęciu na powierzchnię jest czarna lub stalowoczarna.

Dalsze szczegółowe prace badawcze uwzględniający możliwości ośrodków akademickich obejmą jedynie jeden lub dwa zbiorniki wodne Kotliny Płockiej. Mając jednakże na uwa-

dze ogromne walory rekreacyjne i użytkowe tej części Mazowsza wskazanym jest przeprowadzenie rozpoznania osadów dennych wszystkich występujących tu jezior. Pomysłne rozwiązanie takiego zadania byłoby zapewne możliwe jedynie w przypadku zaangażowania przynajmniej części tak przecież znacznego potencjału materiałowego i naukowego jakim dysponuje wrocławsko-płocki region geogospodarczy.

BIBLIOGRAFIA

1. Boryczko J., Wicik B., *Holocenne cykle klimatu w środkowej Polsce na podstawie statystycznej analizy osadów jeziornych*. «Przegląd Geofizyczny», 1983, t. XXVIII, z. 2—3.
2. Daniec B. *Użytkowa wartość osadów jezior Wikaryjskich i ich związek z cechami fizycznogeograficznymi zlewni*. (Praca magisterska Zakładu Geografii Fizycznej, Uniw. Warszawski 1982, maszynopis).
3. Kondracki J., *Geografia fizyczna Polski*. Warszawa 1978.
4. Lencewicz S., *Jeziora Gostyńskie*, «Przegląd Geograficzny», 1929, t. 9.
5. Marczał M., *Wstępne wyniki badań wykopaliskowych w Wistce Szlacheckiej pow. Włocławek*. «Sprawozdania Archeologiczne» 1965, t. 17.
6. Schild R., Marczał M., Królik H., *Późny Paleolit*. Ossolineum. Wrocław 1975.
7. Sciegienko M., *Wpływ lokalnych czynników geograficznych na charakter osadów jez. Szczańskiego pod Gostyninem oraz próba oceny dalszych zmian w zlewni*. (Praca magisterska Zakładu Geografii Fizycznej, Uniw. Warszawski 1980 — mps.).
8. Skórkowski W., *Analiza środowiska fizycznogeograficznego okolic jez. Gościąż pod kątem zagospodarowania turystycznego*. (Praca magisterska Zakładu Geografii Fizycznej Uniwersytetu Warszawskiego 1983 — maszynopis).
9. Szymaniak M., Więckowski K., *The nature of bottom deposits in some chosen Gostynin Lakes*, «Miscellanea Geographica» University of Warsaw. Warszawa 1984.
10. Urbaniak U., *Wydmny Kotliny Płockiej*. «Prace Geograficzne I. G. PAN» 1967, nr 61.

WANDA KACZANOWSKA

Nowe inkunabuły w Bibliotece im. Zielińskich Towarzystwa Naukowego Płockiego zakupione w latach 1986-1987

Biblioteka im. Zielińskich TNP posiada niezwykle bogaty, liczący prawie 13 tysięcy pozycji zbiór starych druków. Jego zasobność, ogromna różnorodność, utrwaliły sławę płockiej Biblioteki.

Najstarszą część druków stanowią XV-wieczne inkunabuły, szczególnie cenione we wszystkich bibliotekach. Stanowią one ze względu na swoją treść i formę bogaty materiał do badań naukowych mają również ogromne znaczenie w historii druku europejskiego, charakteryzują bowiem środowisko, w którym powstały a potem je przechowywano.

Z 57 inkunabułów, jakie Biblioteka im. Zielińskich posiada w swoich zbiorach, 50 pozycji rejestruje katalog opracowany przez panią Halię Kostanecką¹, cztery następne inkunabuły

(nr 51—54) zaprezentowała w Notatkach Płockich pani Barbara Cwikła².

Celem tego artykułu jest podanie informacji o trzech inkunabułach, oznaczonych nr 55—57, zakupionych w latach 1986—1987.

1. Conradus de Brundelsheim
Sermones de tempore cum triplicieorum registro.
Strassburg, Johann Grüninger, 12.II.1484 2°
IP. 1686, GW. 7410
Inicjały czerwone
Opr. płsk.
Wyklejki: karty papierowe z tekstem drukowanym i rękopiśmiennym.
Sygn. XV, 62.
Egzemplarz lekko uszkodzony.

Książkę tę zakupiono w 1986 roku w Antykwariacie Naukowym w Krakowie. Są to rozmowy o czasie, w 3-ch częściach, z indeksem. W kolofonie jako miejsce wydania wymienia się miejscowość „Argentina” co znaczy — Strassburg³.

Inkunabuł wydrukowano w oficynie niemieckiego drukarza Grünigera. Wydawał on zarówno na własny rachunek jak i dla obcych nakładców dzieła teologiczne, naukowe oraz literaturę ludową w latach 1483—1530.

2. Biblia Latina cum glossa ordinaria Walafridi Strabonis et interlineari Anselmi Ludunensis et cum postillis Nicolai de Lyra... Pars. 2.

Venezia, Paganinus de Paganinis, 1495 2°
IP. 1039, GW. 4283

Opr.: skóra biała.

Sygn. XV, 63

Egzemplarz lekko uszkodzony.

Inkunabuł ten pozyskano w ramach wymiany między Biblioteką Naukową Zamku Królewskiego i Biblioteką im. Zielińskich TNP. Jest to biblia łacińska z oficyny weneckiego drukarza z komentarzami Nicolai de Lyra. Uzupełnia on nasze zbiory, posiadamy już bowiem część 3-cią tego dzieła wydaną w 1498 roku.

3. Psalterium beati Brunonis episcopi Herbipolensis.

Nürnberg, Antonicus Koberger, 1494 4°
IP. 4615, H. 4012.

Inicjały czerwone i niebieskie.

Opr.: deski, skóra brązowa, wycisk ślepy, ślady klamer i okuć.

Wyklejki: karty pergaminowe z tekstem rękopiśmiennym w języku łacińskim.

Skóra i grzbiet lekko uszkodzone.

Sygn. XV, 64

Wyżej wymieniony inkunabuł zakupiono w roku 1987 w Antykwariacie Naukowym w Kra-

kwowie. Jest to psalterz biskupa, błogosławionego Brunona z Würzburga⁴, dzieło zawierające zbiór psalmów Starego Testamentu oraz liczne zapiski. Druk ten pochodzi z oficyny niemieckiej, z drukarni Antoniego Kobergera, wybitnego drukarza i wydawcy, prowadzącego działalność drukarską w Norymberdze w latach 1470—1504.

Wszystkie wymienione inkunabuły wydrukowano w języku łacińskim. Warto dodać, że ze wszystkich inkunabułów, jakie Biblioteka im. Zielińskich TNP posiada w swoich zbiorach, tylko dwa wydrukowano w języku niemieckim, jeden w języku włoskim, pozostałe zaś w języku łacińskim.

P.S. W roku 1984 zakupiono w Krakowie pięćdziesiąty inkunabuł. Przekazano go uroczystie na nadzwyczajnym, rozszerzonym posiedzeniu Zarządu TNP w dniu 10 listopada 1984 r. zorganizowanym z okazji 100 posiedzenia seminarium doktoranckiego prowadzonego nieprzerwanie i społecznie od 1970 roku przez prof. Antoniego Rajkiewicza z Uniwersytetu Warszawskiego — członka honorowego TNP.

Warto przypomnieć, iż w darze Zielińskich na początku XX wieku znajdowało się 38 inkunabułów. Kolejne dwa ofiarował w 1908 r. lekarz medycyny Władysław Cholewiński z Rypina, a jeszcze jeden w 1918 r. Ludwik Kunkiel z Płocka (*Boska Komedia* Dantego z 1487 r.). Liczba 41 inkunabułów utrzymała się od 1918 r. aż do 1977 r., a więc przez prawie 60 lat. W latach 1978—1987, a więc w okresie 10 lat zakupiono 16 inkunabułów. Stąd stan ich w dniu 31 grudnia 1987 r. wynosił 57.

Na posiedzeniu Zarządu TNP w dniu 10 listopada 1984 r. postanowiono w ciągu 25 lat powiększyć liczbę inkunabułów dwukrotnie. Oznacza to zakup 2 egzemplarzy rocznie, tak aby w roku 2009 liczba ich wynosiła 100.

PRZYPISY

¹ H. Kostanecka, *50 inkunabułów w Bibliotece im. Zielińskich Towarzystwa Naukowego Płockiego*, Płock 1985.

² B. Cwikła, *Cztery nowe inkunabuły w Bibliotece im. Zielińskich Towarzystwa Naukowego Płockiego zakupione w roku 1985*, «Notatki Płockie», 1986 nr 2, s. 57—60.

³ *Podręczna Encyklopedia Kościelna*. Warszawa 1913, t. XVII—XVIII. (S), s. 154.

⁴ Herbipolis-Würzburg, m. w Niemczech. *Słownik Kościelny łacińsko-polski*. Wyd. III, Poznań 1958 s. 295.

LITERATURA

1. *Gesamtkatalog der Wiegendrucke Herausgegeben von der Kommission für den Gesamtkatalog der Wiegendrucke*. Bd. 1—7, 8 (lief. 1) Leipzig 1925—1940.

2. H. Hain, *Repertorium bibliographicum, in quo libri omnes ab arte typographica inventa usque ad annum MD typis expressi ordine alphabetico vel simpliciter enumerantur vel adcuratius recensentur*. Vol. 1—2. Stuttgartiae — Lutetiae Parisiorum 1826—1838. Hain — Copinger.

3. *Inkunabuły w bibliotekach polskich*. *Centralny katalog*. Pod red. A. Kaweckiej-Gryczowej oprac. M. Bohonos i E. Szandrowska. T. 1—2. Wrocław — Warszawa — Kraków 1970. Biblioteka Narodowa.

4. *Encyklopedia wiedzy o książce*. Wrocław 1971.